

Sygn. I C 60/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Beata Kopania
Protokolant:	sekr. sądowy Anna Karwacka

po rozpoznaniu w dniu 24 września 2015 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa G. G.

przeciwko Skarbowi Państwa-Zakładowi Karnemu w C.

o zadośćuczynienie

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża powoda kosztami procesu.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt IC 60/15

UZASADNIENIE

Powód, G. G., złożył pozew przeciwko Skarbowi Państwa –Zakładowi Karnemu w C. z żądaniem zapłaty kwoty. 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych.

Na uzasadnienie, podał że pozwana jednostka penitencjarna zagubiła dokumenty sądowe powoda w postaci korespondencji procesowej ze sprawy karnej, która była adresowana do Sądu Najwyższego. Wyjaśnił, że korespondencja ta została przez powoda złożona w administracji Zakładu Karnego w C. i miała zostać wysłana jako polecona, tymczasem nadana została jako zwykła. Korespondencja ta nie dotarła do Sądu Najwyższego, co skutkuje, zdaniem powoda, odpowiedzialnością pozwanego za znajdujące się w niej utracone dokumenty sądowe.

Pozwany, Skarb Państwa – Zakład Karny w C., zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego.

Przyznała, iż w dniu 9 sierpnia 2013 roku powód złożył w administracji Zakładu Karnego w C. przesyłkę listowną adresowaną do Izby Karnej Sądu Najwyższego. Wskazał jednak, iż list ten został przekazany do Urzędu Pocztowego w C. celem wysłania na koszt Skarbu Państwa jako tzw. przesyłka ekonomiczna. W konsekwencji powyższego, brak

jest możliwości ewentualnego jednoznacznego ustalenia momentu i podmiotu odpowiedzialnego za jej rzekome zagubienie. Pozwany podkreślił, że wszystkie listy są wysyłane do adresatów i nie są przetrzymywane w sekretariacie. Wskazał, że nie odmówił powodowi wysłania na koszt Skarbu Państwa jakiegokolwiek korespondencji kierowanej do organów sprawiedliwości. Kategorycznie zaprzeczył twierdzeniem jakimkolwiek zgubieniu korespondencji powoda.

Sąd ustalił:

W dniu 9 sierpnia 2013 roku G. G. przekazał administracji Zakładu Karnego C. przesyłkę listową, zaadresowaną na adres Sądu Najwyższego w Warszawie - Izba Karna. Przesyłka ta została odebrana przez młodszego referenta D. Ewidencji ZK C., K. T., która sporządziła potwierdzenie odbioru korespondencji urzędowej. Następnie korespondencja ta przekazana została do sekretariatu pozwanej jednostki penitencjarnej, a stamtąd do Urzędu Pocztowego w C.. List powoda nadany został jako przesyłka zwykła – nierejestrowana.

Dowód: potwierdzenie odbioru korespondencji k. 5, pismo Poczty Polskiej S.A. z dnia 5 grudnia 2013 roku k. 7, pismo Poczty Polskiej S.A. z dnia 10 października 2013 roku k. 8, pismo ZK C. z dnia 30 grudnia 2013 roku k. 39, sprawozdanie k. 40, notatki służbowe: z dnia 19 grudnia 2013 roku k. 42 i z dnia 26 marca 2015 roku k. 43, wykaz korespondencji k. 44.

W sekretarce Zakładu Karnego w C. listy zwykle osadzonych nie są rejestrowane w pocztowej książce nadawczej. Odnutowywana jest jedynie ilość listów przekazanych danego dnia do Urzędu Pocztowego.

Dowód: notatka służbowa z dnia 27 grudnia 2013 roku k. 41

Przedmiotowa korespondencja powoda do Sądu Najwyższego w Warszawie zawierała odpis uzasadnień wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu w sprawie o sygn. (...) i wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu, sygn. (...), kasację sporządzoną przez adwokata, odpowiedź na kasację sporządzoną przez Prokuraturę Okręgową w (...), oświadczenie osoby pokrzywdzonej w sprawie. Nadto zawierała ona dwa wnioski dowodowe o przesłuchanie świadków.

Dowód: przesłuchanie powoda – protokół rozprawy z dnia 20 lipca 2015 roku, k.103-103v., 00:02:45

Przesyłka z dnia 8 sierpnia 2013 roku nie wpłynęła do Sądu Najwyższego. O fakcie tym powód powziął wiadomość z pisma skierowanego do niego przez Sąd Najwyższy z dnia 29 sierpnia 2013 roku, stanowiącego odpowiedź na pismo powoda z dnia 8 sierpnia 2013 roku.

Dowód: pismo powoda z dnia 30 sierpnia 2013r. ze sprawy (...), k. 135, pismo Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2013 roku k.6, przesłuchanie powoda – protokół rozprawy z dnia 20 lipca 2015 roku, k. 103v., 00:08:46.

W związku z nedoręczeniem powyższej korespondencji, powód prowadził korespondencję z Poczta Polska S.A. w W., w tym złożył skargę. Z uzyskanych przez niego informacji wynikało, że we wskazanym przez powoda okresie Zakład Karny nie nadał przesyłki rejestrowanej pod adresem Sądu Najwyższego w Warszawie, zaś potwierdzenie odbioru, które posiada nie jest dowodem nadania przesyłki rejestrowanej, lecz dokumentem wewnętrznym Zakładu Karnego.

Dowód: pisma Poczty Polskiej S.A. w W.: z dnia 5 grudnia 2013 roku k.7 i z dnia 10 października 2013 roku k.8

G. G. został skazany przez Sąd Rejonowy w Sieradzu wyrokiem z dnia 8 listopada 2012 roku, sygn. (...) za przestępstwa z art. 282kk w zw. z art. 64§2 kk przy zastosowaniu art. 91§1kk na karę 3 lat pozbawienia wolności. Apelacja wywieziona od powyższego wyroku przez obrońcę G. G. została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 27 marca 2013 roku, sygn. akt (...) jako oczywiście bezzasadna. Od powyższego wyroku kasację do Sądu Najwyższego wniósł w dniu 3 lipca 2013 roku obrońca G. G.. Prokurator Okręgowy w S. w odpowiedzi na kasację z dnia 29 lipca 2013 roku, wniósł o jej oddalenie jako oczywiście niezasadnej. Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2014 roku, sygn. akt (...) kasacja obrońcy G. G. została oddalona jako oczywiście bezzasadna.

Dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 8 listopada 2012 roku k. 747-748, wyrok Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 27 marca 2013 roku k. 833, kasacja obrońcy oskarżonego k. 916-019, odpowiedź Prokuratora Okręgowego w S. na kasację k. 937-940, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2014 roku k. 996 – akt sprawy Sądu Rejonowego w Sieradzu o sygn. (...) kserokopia złożona w kopercie na k.135

Sąd zważył:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o dokumenty zaproponowane przez obie strony, gdyż ich autentyczność nie była kwestionowana, a nadto na dokumentach ze sprawy (...) w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 8 listopada 2012r. ze sprawy (...), wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 27 marca 2013r. ze sprawy (...), kasacji oskarżonego z dnia 3 lipca 2013r., odpowiedzi Prokuratora Okręgowego w S. na kasację, pisma powoda z dnia 30 sierpnia 2013r., kierowanego do Sądu Okręgowego w Sieradzu dotyczącego zaginionej przesyłki oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2014r. ze sprawy (...).

Sąd nie dał wiary przesłuchaniu powoda, jakoby administracja Zakładu Karnego zobowiązała się przesłać korespondencję powoda jak przesyłka poleconą, gdyż brak jest dowodu, który potwierdzałby twierdzenia powoda, o czym będzie mowa niżej.

W niniejszej sprawie powód dochodził zadośćuczynienia od Skarbu Państwa Zakładu Karnego w C. za naruszenie dóbr osobistych. Źródłem tego roszczenia jest treść art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Wskazać należy, iż dla przyjęcia odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych zgodnie z art. 24 k.c. konieczne jest łączne zaistnienie 3 przesłanek: bezprawność działania sprawcy, istnienia dobra osobistego podlegającego ochronie i jego naruszenie lub zagrożenie, przy czym pierwsza przesłanka jest objęta domniemaniem prawnym, co oznacza, że powód nie musi jej wykazywać. Pozostałe przesłanki muszą być, zgodnie z ogólną zasadą dowodową wyrażoną w art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c., wykazane przez powoda. Dopiero w przypadku skutecznego wykazania naruszenia dobra osobistego pozwany mógłby zwolnić się z odpowiedzialności poprzez wykazanie, iż jego działanie (zaniechanie) nie miało charakteru bezprawnego – tj. było zgodne z wiążącym go prawem (domniemanie bezprawności działania).

Z treści pozwu oraz pism powoda składanych w toku postępowania wynika, że działaniem naruszającym dobra osobiste powoda były nieprawidłowości pozwanego przy wysyłaniu jego korespondencji kierowanej do Sądu Najwyższego w dniu 9 sierpnia 2013 roku, sprowadzające się do nadania jej jako przesyłki zwykłej a nie poleconej, co skutkowało tym, iż korespondencja ta nie dotarła do adresata, że nie można ustalić jej losów i odzyskać zawartych w niej dokumentów. Powód podczas przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron nie podał, jakiego rodzaju dobra osobiste zostały naruszone wskutek zachowania jednostki penitencjarnej. Okoliczności faktyczne przytoczone w uzasadnieniu pozwu i dalszych pismach procesowych powoda, wskazują, że tym dobrem osobistym jest prawo do komunikowania, porozumiewania się z innymi instytucjami wynikające z prawa do wolności obywatelskiej, obejmujące wszystkie formy porozumiewania się między ludźmi i instytucjami.

Podkreślić należy, że prawo to nie ma charakteru absolutnego. Może być ono bowiem ograniczone w drodze ustawy, co dotyczy m.in. właśnie osób pozbawionych wolności. Istotne jest jednak, że w granicach, w jakich zostało im ono przyznane, nikt nie może go naruszać, w szczególności poprzez uniemożliwienie dotarcia korespondencji do adresata, w tym stworzenie, bądź tolerowanie przez administrację zakładu karnego warunków sprzyjających ginięciu korespondencji i niezapewnienie odpowiednich procedur kontrolujących wysyłanie jej z zakładu karnego. Jeżeli doszło do zaniedbań w tym zakresie i uniemożliwienia dotarcia korespondencji do adresata, może to oznaczać w konkretnych okolicznościach faktycznych naruszenie dobra osobistego w rozumieniu art. 23 i 24 k.c.

Kolejnym dobrem osobistym, jakie mogło zostać naruszone działaniem strony pozwanej jest cześć człowieka. Cześć ta konkretyzuje się w poczuciu własnej wartości i oczekiwaniu szacunku ze strony innych osób. Niewątpliwie szacunek polega m.in. na działaniu zapobiegającym jakimkolwiek uszczerbkowi, stresowi, który mógłby powstać u drugiej

osoby. Jeśli się więc zważy, że obowiązkiem funkcjonariuszy służby więziennej jest dbałość o to, by wszelkie obowiązki wykonywane były starannie i nie wiązały się z poczuciem krzywdy u osoby, która, tak jak to miało miejsce w niniejszej sprawie, skorzystała ze swych uprawnień zwracając się do nich z przekazaniem do wysłania przesyłki listowej, to zaniedbania tych funkcjonariuszy powiązane ze stresem, utrudnieniami, czy pozbawieniem możliwości dalszego procedowania, może naruszać dobo osobiste w postaci czci.

Rozważyć zatem należało, czy w okolicznościach niniejszej sprawy doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda w postaci prawa do komunikowania się, w granicach dopuszczonych w stosunku do osoby odbywającej prawo pozbawienia wolności oraz czci. Zbadać zatem należało, czy w wyniku bezprawnych działań pozwanej jednostki penitencjarnej uniemożliwiono dotarcie do adresata-Sądu Najwyższego, korespondencji wysłanej przez powoda.

Podkreślić należy, że bezsprzeczne było, iż powód skierował w dniu 9 sierpnia 2013 roku do wysłania korespondencję urzędową zaadresowaną do Sądu Najwyższego, na co otrzymał potwierdzenie odbioru korespondencji urzędowej. Poza sporem jest również, że faktycznie nie dotarła ona do adresata, lecz najprawdopodobniej zaginęła. Uchybienie strony pozwanej polegało, w ocenie powoda, na nienadaniu tej korespondencji jako poleconej – o czym miał on być zapewniany przez funkcjonariusza odbierającego przesyłkę.

Podkreślić należy, iż w wykazie korespondencji odnotowano, że korespondencja powoda została wysłana jako list zwykły-nierejestrowany na koszt Skarbu Państwa.

Z treści art. 102 pkt 11 kodeksu karnego wykonawczego oraz §16 ust. 2-4, § 18 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, Dz.U. Nr 152, poz. 1493) jednoznacznie wynika, że skazanemu, odbywającemu karę pozbawienia wolności nie przysługuje prawo do wysyłania na koszt Skarbu Państwa korespondencji urzędowej w formie przesyłek poleconych (rejestrowanych). Taką przesyłkę osadzony ma prawo nadać na swój koszt, przy czym wraz z korespondencją przekazuje on wypełniony druk „potwierdzenia nadania przesyłki poleconej”, który po wysłaniu jest mu zwracany. W świetle zgromadzonych w sprawie dowodów nie można uznać, by właśnie z takiej drogi nadania spornej korespondencji powód skorzystał. Zarówno w treści składanych pism procesowych jak i w trakcie słuchania w charakterze strony, powód nie wskazywał, by wraz z korespondencją przekazał pozwanemu wypełniony druk „potwierdzenia” nadania przesyłki poleconej”. Nie podnosił też, by zwracał się do strony pozwanej o zwrot tegoż druku, stanowiącego w istocie pisemne potwierdzenie przesyłki przez pocztę. To, by powód zgłaszał takie żądanie, nie wynika też z korespondencji prowadzonej z Zakładem Karnym (k. 36-38). Przedstawione przez powoda potwierdzenie odbioru korespondencji urzędowej (k.5) jest jedynie potwierdzeniem jej przyjęcia przez funkcjonariusza zakładu karnego (§ 20 ww. rozporządzenia) i nie można go utożsamiać z drukiem „potwierdzenia nadania przesyłki poleconej” (§ 16 ust. 4 rozporządzenia). Zwrócić należy też uwagę, że korespondencja powoda wysłana została na koszt Skarbu Państwa, co wynika z wykazu korespondencji (k. 44). W tych okolicznościach nie znajdował zatem uzasadnienia kierowany do strony pozwanej zarzut, iż zapewniono go, że korespondencja nadana zostanie jako polecona. W świetle obowiązujących i wskazanych wyżej regulacji, trudno byłoby wskazać dający się racjonalnie wytłumaczyć cel takiego zachowania.

Dowody w postaci potwierdzenia odbioru korespondencji urzędowej, wykazu korespondencji jak i niekwestionowany fakt, że wysłana została ona za pośrednictwem poczty na koszt Skarbu Państwa, wskazują że działanie strony pozwanej nie było działaniem bezprawnym, lecz w ramach obowiązującego porządku prawnego. Powód nie został pozbawiony prawa prowadzenia korespondencji o charakterze urzędowym, w tym z Sądem Najwyższym, zatem nie doszło do naruszania jego dóbr osobistych. G. G. nie wykazał, aby to na skutek działania pozwanej jednostki penitencjarnej jego korespondencja nie trafiła do adresata.

Nawet, gdyby hipotetycznie przyjąć, iż powód uzyskał zapewnienie, że jego przesyłka zostanie nadana jako polecona, a w rzeczywistości wysłana została jako zwykła, to takie uchybienie nie oznaczałoby jeszcze naruszenia jego dóbr osobistych, dającego prawo do żądania zadośćuczynienia. Nie pozbawiałoby to bowiem prawa G. G. do korespondowania z Sądem Najwyższym. Powód, co wynika z analizy akt karnych (...), tj. analiza pismo powoda z dnia

30 sierpnia 2013r. (k. 135) już w dniu 29 sierpnia 2013r. miał informację od Sądu Najwyższego, iż jego korespondencja przekazana administracji Zakładu Karnego w C. nie dotarła do Sądu Najwyższego. Mając na uwadze, że kasacja powoda została rozpoznana przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 9 maja 2014r. (k. 132), to stwierdzić należy, iż powód miał odpowiednią ilość czasu, by „zagubioną” korespondencję ponowić. Powód mógł również w tym zakresie skorzystać z pomocy obrońcy z urzędu ustanowionego w powyższej sprawie.

Niezależnie od powyższego podkreślić też należy, że G. G. nie wykazał, aby niedoręczenie korespondencji skierowanej do Sądu Najwyższego spowodowało dla niego niekorzystne, dotkliwe skutki, w tym prawne. Dla ustalenia powyższego Sąd, bacząc na wymogi rzetelnego procesu, z urzędu dopuścił dowód z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy Sądu Rejonowego w Sieradzu o sygn. II K (...), uznając, że mogą one mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu. Wynika z nich, iż zarówno wyrok Sądu Rejonowego jak wyrok Okręgowego były dla powoda niekorzystne. Kasacja sporządzona przez reprezentującego go adwokata została przez oskarżyciela publicznego uznana za całkowicie bezzasadną. Jako taka, oddalona została też przez Sąd Najwyższy kasacja.

Z przesłuchania powoda wynika, że przedmiotową korespondencję wysłał on w ślad za kasacją przesłaną do Sądu Najwyższego przez jego pełnomocnika. Zawierała ona w istocie dokumenty, którymi dysponował Sąd Najwyższy, poza niesprecyzowanym przez powoda w sposób należyty „oświadczeniem osoby trzeciej”.

Dalej nie można uznać, że powód bezpowrotnie utracił dokumenty zawarte w tej korespondencji, jako że ich oryginały znajdują się w aktach sprawy (...) i G. G. ma możliwość otrzymania ich odpisów.

Brak też jest podstaw do uznania, by zdarzenie z wiązane z niedostarczeniem korespondencji do Sądu Najwyższego spowodowały u powoda konieczność podjęcia jakichkolwiek działań, czy wywołała poczucie niepokoju, upokorzenia psychicznego.

W tym stanie rzeczy, wobec uznania że powód nie wykazał (nie udowodnił), by pozwany naruszył dobra osobiste powoda, żądania G. G., skierowane wobec Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w C., oparte na instytucji naruszenia dóbr osobistych, nie zasługują na uwzględnienie. Dlatego też, Sąd, na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c., stosowanych a contrario, oddalił powództwo – punkt pierwszy sentencji.

Na koniec wskazać należy, że sąd oddalił wniosek powoda o doprowadzenie go na rozprawę z Zakładu Karnego w S., wyznaczoną na dzień 24 września 2015 roku, albowiem powód został przesłuchany w drodze pomocy sądowej przez Sąd Rejonowy w Sieradzu, nadto w pismach procesowych składanych do niniejszej sprawy, w sposób czytelny i jasny przedstawiał swe stanowisko procesowe.

Sąd na rozprawie w dniu 24 września 2015r. oddalił wniosek o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka, K. T., albowiem powód wezwany do wskazania adresu tego świadka nie podał go (k. 59). Tymczasem w wezwaniu do wskazania adresu świadka K. T., sąd pouczył powoda, że jeśli nie wskaże adresu K. T., to dowód ten zostanie przez sąd pominięty. Zatem oddalenie wniosku powoda o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka, K. T. oraz konfrontacji z tym świadkiem, nie było dla powoda zaskoczeniem, gdyż winien sobie zdawać sprawę, iż wobec niewskazania adresu tego świadka, przeprowadzenie tego dowodu jest niemożliwe.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., w punkcie drugim wyroku. Zgodnie z treścią przywołanego wyżej przepisu w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążyć jej w ogóle kosztami. Natomiast według art.98 §1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. A zatem decydujące znaczenie dla obowiązku zwrotu kosztów procesu ma jego wynik, zaś wyjątek od powyższej ogólnej zasady przewiduje art.102 k.p.c., który pozwala w szczególnie uzasadnionych wypadkach na zasądzenie od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążanie jej w ogóle kosztami, przy czym przepis ten nie może być rozszerzająco wykładany i wyklucza uogólnianie, a może być stosowany w zależności od konkretnego przypadku.

Do kręgu okoliczności uzasadniających zastosowanie art. 102 k.p.c. należy zaliczyć, zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu (dążenie do szybkiego zakończenia procesu, do szybkiego wyjaśnienia wszystkich istotnych faktów), jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego, czy sytuacji życiowej. Okoliczności te powinny być oceniane z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienie SN z dnia 14 stycznia 1974r., sygn. (...), LEX nr 7379).

Powód postanowieniem Referendarza sądowego wydanym w niniejszej sprawie w dniu 16 marca 2015 roku został zwolniony od obowiązku uiszczenia opłaty stosunkowej od pozwu. Powód odbywa karę pozbawienia wolności – obecnie w Zakładzie Karnym w S., nie pracuje, nie posiada żadnego majątku.

W ocenie sądu orzekającego w niniejszej sprawie, sytuacja powoda nie uległa zmianie w stosunku do początkowej fazy procesu i nadal zachodzi tego rodzaju szczególny wypadek uzasadniający zastosowanie art.102 k.p.c.

Na oryginale właściwy podpis